

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

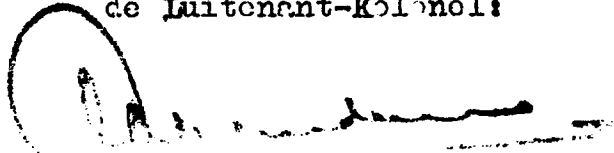
No. 9067

's-Gravenhage, 31-12-1946.

Dict: L. Typ: C.W.

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van Overzicht no. 11" van mijn dienst, afgesloten per 19 December 1946.

Het Hoofd van den
Centralen Veiligheidsdienst
namens dezen
de Luitenant-Kolonel:

Aan:

Alle Politieverbindingen

J.G. Crabbendam

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

OVERZICHT NO. 11

I N H O U D

I.	Communistische Partij Nederland ("De Waarheid")	blz. 1
II.	Revolutionnaire-Communistische Partij	blz. 8
III.	Communistenbond Spartacus	blz. 11
IV.	Eenheids-Vak-Centrale	blz. 12
V.	Stakingen	blz. 16
VI.	Comité "Vrij Spanje"	blz. 19
VII.	Vlan-groep	blz. 20
VIII.	Utrechtsche Socialistische Studentenvereniging "Synthesis".	
	Democratisch-Socialistische Studentenvereniging "Politeia".	
	Studentenvereniging "De Vrije Katheder".	blz. 21
-IX.	Democratisch-Socialistische Organisatie "Pericles"	blz. 23
X.	Vereniging "Nationaal Revcil"	blz. 24
XI.	Nederlandsch Bureau ter bestrijding van Fascisme en Rassenverheerlijking (Antifasra)	blz. 25
XII.	Nederlandsche Coöperatieve Giro-Credietring U.A.	blz. 28
XIII.	Steunfonds voor slachtoffers van principieel en daadwerkelijk anti-militairisme.	blz. 29
XIV.	Indonesië.	blz. 30
XV.	Vreendelingen in de mijnstreek.	blz. 36

I. COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND ("DE WAARHEID").

Het belangrijkste feit voor de C.P.N. was de langverwachte partijconferentie te Amsterdam (Tuindorp-Oostzaan), welke op 23, 24 en 25 November 1946 is gehouden. De groote rede van Paul de Groot, waarin de nieuwe instructies, te Moskou ontvangen, waren verwerkt, vormde het hoogtepunt van de bijeenkomst.

De afdeeling Tuindorp-Oostzaan had tevoren bericht ontvangen dat aldaar in het "Zonnehuis" geconfereerd zou worden en dat 160 afgevaardigden bij partijgenooten moesten worden ondergebracht.

Het doel der conferentie was aangekondigd als het instellen van een nauwkeurig onderzoek naar de werkzaamheden der partij, haar tekortkomingen en haar successen.

Deelnemers waren 164 personen, nl. de afgevaardigden uit alle districten, benevens het partijbestuur. De afgevaardigden waren voor het grootste deel districts-secretarissen en politieke leiders, waaronder onder de tien kamerleden.

De opening geschiedde door den secretaris van den Partijraad, Jan Schalker, die een lange inleiding hield, handelende over de diverse problemen, welke den Partijraad bezighielden. Vervolgens werd een lijst opgemaakt van hen, die bij de discussie het woord wilden voeren. Hun aantal bedroeg 73. Het vermoeden van den Partijraad, dat de discussies voornamelijk zouden loopcn over de houding van de C.P.N. in de Indonesië-kwestie en de proteststaking in September, werd bewaarheid. De raad had dan ook den maatregel genomen, om de politieke secretarissen uit belangrijke districten, die naar de conferentie zouden worden afgevaardigd, reeds 8 dagen tevoren de gasten te doen zijn van de Kaderschool der C.P.N. te Iaren, waar gelegenheid was in afzondering eventueele oppositie den kop in te drukken en tevens deze voor de partij belangrijke figuren op zuiverheid en partijdiscipline te testen. Dat aan de discipline, in navolging van de Russische partij steeds grootere waarde wordt gehecht, is aan geen twijfel onderhevig. Men is er te Iaren vrijwel in geslaagd de bezwaren van de opposanten uit den weg te ruimen, zoodat het partijbestuur tijdens de conferentie op hun steun kon rekenen. Niettemin schijnt het, dat

bij vele deelnemers na afloop der conferentie een onbevredigd gevoel is achtergebleven, veroorzaakt door het niet of onvoldoende beantwoorden van vragen, terwijl wel gebleken is, dat de leden in vele provincieplaatsen zich niet hadden kunnen vereenigen met de wijze, waarop de actie tegen de troepenuitzendingen door den Partijraad was georganiseerd. Er was voorts de algemeene klacht, dat de instructies voor de actie pas ontvangen werden, nadat eenige verschepingen reeds hadden plaats gehad. Ook bij andere acties schijnt het te zijn voorgekomen, dat te Amsterdam reeds handelend werd opgetreden, voordat de provincieplaatsen waren ingelicht. Deze feiten werden echter als organisatorische fouten beschouwd, welke in de naaste toekomst na reorganisatie der partij niet meer zouden voorkomen.

Een voornaam punt bij de discussie vormde de financiële toestand der partij. Het staat vast, dat de intekening op de obligatieleening, groot f. 500.000, ten bate van het dagblad "De Waarheid" beneden de verwachting is gebleven. Tot heden is op de leening voor niet meer dan 45 % ingeschreven en het is zelfs de vraag of in de nabije toekomst dit cijfer verhoogd zal worden. De verwachting was geweest, dat de leening meer dan eens volteekend zou worden. Er werd een resolutie aangenomen om alle krachten in te spannen, teneinde de benodigde fondsen te verkrijgen ter bestrijding van de kosten van het dagbladbedrijf. Het plan is om "De Waarheid" voor het geheele land in éénzelfde editie te doen uitkomen. Bij het vervallen van de plaatselijke edities zullen de beste krachten onder de redacteurs in de provincie aan de hoofdredactie worden verbonden. De opheffing der filialen zal een belangrijke besparing opleveren. Echter zou de uitvoering van dit plan eerst na 8 of 10 maanden kunnen plaats vinden en inmiddels mogen geen nieuwe betaalde krachten zonder voorkennis van de hoofdredactie te Amsterdam worden aangenomen. Het terugloopen van het aantal abonné's heeft zorg gebaard; vooral in 's-Gravenhage en Rotterdam zouden de oplagen aanzienlijk kleiner geworden zijn; zoo werd ^{de} Haagsche oplage 50 % lager geschat dan in 1945, die in Rotterdam 37 % lager.

Paul de Groot begon zijn rede op het partijcongres met de Stalinistische visie op de buitenlandsche politiek van Amerika, Engeland en de Sovjet-Unie te geven. Zoo zouden de Vereenigde Staten een reactionnaire politiek voeren, varieerende van de zgn. "atoom-diplomatic", de rechtstreeksche en gewelddadige inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van andere landen, tot aan de zgn. "dollar-diplomatic", de penetratie van het Amerikaansche kapitaal in die landen. Engeland zou onder leiding van Churchill een anti-Sovjet-politiek voeren door middel van de blokvorming met Amerika en de Labour-regeering zou daarbij de uitvoerster zijn van deze politiek der reactie. Zoo zouden de Amerikaansche en Engelsche regeering het bezette gebied in Duitschland niet denazificeeren, maar hernazificeeren, steun verleenen aan Franco en aan fascistten in Griekenland en elders, en zoo zou te verklaren zijn, dat in Palestina de Joden vervolgd worden en de Joden en Arabieren tegen elkaar worden opgehitst. Het uiteindelijke doel van deze politiek zou zijn om de Amerikaansche, Britsche en andere volken ideologisch op een oorlog met de Sovjet-Unie voor te bereiden.

Daartegenover stelde hij de vredespolitiek van de Sovjet-Unie.

Ons land zag hij door de Anglo-Amerikaansche reactie voorbestemd om een opmarsgebied tegen de Sovjet-Unie te worden. Dit laatste land werd geschilderd als te staan "aan het hoofd van de democratische massa's en te streven naar samenwerking met allen voor het vestigen van den vrede. De Groot gaf daarna als voorbeelden van nieuwe democratische staten: Joego-Slavië, Polen, Tsjecho-Slowakije, Bulgarije, Hongarije en Roemenië, waar, zoo hij zeide, "de overwinning van de democratie is verzekerd", niet alleen door de nauwe samenwerking met de Sovjet-Unie, doch tevens door de sterke positie van de Communistische partijen in die landen.

Overgaande op den binnenlandschen toestand van ons land, verklaarde hij, dat die beherscht werd door de omstandigheid, dat Nederland een "bruggehoofd was geworden in het Angelsaksische

economische en politieke systeem", waarbij de Engelsche invloed overwoog. Dat deze situatie had kunnen ontstaan, weet hij aan de regeringen-Schermerhorn en -Beel. Zoolang het huidige Kabinet aan het bewind zou blijven, zou hierin geen verandering komen en zouden de gevolgen van zijn politiek, nl. het dure leven, de stijgende prijzen, waarbij het loon verre ten achter bleef, stagneerende productie ongekende winsten voor ondernemers, den handel, de importeurs en de exporteurs, blijven bestaan.

Tegenover de politiek der huidige regering in Nederland stelde De Groot de politiek, zooals die gewenscht werd door de C.P.N., een herstelprogramma, waarvan de nationalisatie van de sleutelindustrieën en de banken de kern vormden.

Met betrekking tot de Indonesische kwestie stelde hij vast, dat de Repoebliek Indonesia en de Nederlandsche democratie de erkenning der republiek als winst kunnen incasseeren en er voor moeten zorgen, dat de "Koloniale dictators" deze overwinning niet weer teniet zouden doen.

Vervolgens behandelde hij de verhouding tusschen de C.P.N. en eenige politieke partijen in Nederland, in de eerste plaats de Partij van den Arbeid, waarin hij een "rechterhand" en een "linkerhand" onderscheidde. Hij achtte het noodzakelijk om de massa dier partij voor een werkelijk linksche en democratische politiek te winnen en daarom strijd te voeren tegen "de Vorrink's en de Van der Goes van Naters". Met betrekking tot de Katholieke Volkspartij, waarvan hij zeide, dat zij door middel van de R.K. Kerk werd misbruikt om een rol te spelen in dienst van het Katholieke grootkapitaal, verklaarde De Groot, dat de C.P.N. tegenover haar trouw zou zijn aan haar principe van godsdienstige verdragszaamheid.

Versterking van de strijd tegen de Trotsky-isten, welke geacht werden de eenheid van de Communisten te verbreken, werd noodig geacht.

Daarna kwam De Groot op het belangrijkste punt van zijn rede, nl. de interne aangelegenheden der partij. Hij deeldede, dat

naar de meening van het Politiek Bureau de voornaamste oorzaak der zwakte van de partij was: het gebrek aan politiek geschoold kader, van hoog tot laag. Hij stelde als voornaamste taken op de conferentie aan de orde: de stichting van den centrale partijschool, versterking van de partijleiding, nl. van de taak, welke zij in de partij vervult, en algemeene verbetering van de organisatie, waarbij het zwaartepunt zou worden gelegd op de districtsbesturen.

Voorts wees De Groot nog op een ernstig gevaar, dat de partij bedreigde, nl. "verregeaande zorgeloosheid en gebrek aan wakkerheid" in de partij zelf en hij besloot met een beroep te doen op de partijgenooten om mede te werken aan de moreele opvoeding der partij.

Tenslotte vatte hij de uitwendige politiek van de partij in de volgende 10 punten samen, welke de basis moesten vormen voor de komende discussies. De Partij moet er zich op toeleggen:

1. Bij de uitvoering van haar politiek het accent te leggen op haar opbouwend en vereenigend karakter.
2. Nieuwe kaders te vormen, de centrale partijschool te verwezenlijken en in stand te houden.
3. Een planmatige werving door te voeren en in't bijzonder de partij in de kleine plaatsen en op het platte land op te bouwen.
4. Het bedrijfswerk en de bedrijfsorganisatie op te bouwen en de bedrijfspers tot stand te brengen.
5. De rol van "De Waarheid" en "Voorwaarts" als organisatoren der Partij te versterken.
6. De propaganda stelselmatig en krachtig te organiseeren.
7. Het werk onder de jeugd en in alle massaorganisaties grondig te verbeteren.
8. Te bereiken, dat alle hiervoor in aanmerking komende partijleden zich in de vorkbeweging organiseeren.
9. Kameradschappelijke zelfcritiek beoefenen, zonder aanzien des persoons, met ter verantwoording roepen van de partijgenooten, die in gebreke bleven.
10. Het individualisme in het partijwerk te bestrijden; het centrale

leiding geven door het Partijbestuur en de discipline te versterken.

In de afdelingen hebben de afgevaardigden aan de partijleden verslag uitgebracht van het op de conferentie behandelde. Daarbij werd de meeste aandacht besteed aan het scholingsvraagstuk, terwijl een beroep werd gedaan op de leden om meer "Waarheid"-obligaties te kopen. Dat het slagen van de leening van de C.P.N. wel zeer ter harte gaat, blijkt uit een nieuwen oproep aan de "Waarheid"-abonné's in "De Waarheid" van 30 November 1946, waarin een met vette letters gedrukt artikel het belang van de leening onder de aandacht brengt.

Inmiddels is men na de partijconferentie reeds met de reorganisatie van de partij begonnen, althans in Amsterdam, waar men de districten heeft verdeeld in "colonnes". Tengevolge hiervan is een nieuwe indeeling van werkzaamheden noodzakelijk geworden. Besprekingen hierover hebben plaats gehad ten huize van de in de betreffende colonnes ingedeelde partijleden. Hierbij bleek, dat men 600 leden had uitgekozen, die in Amsterdam steeds bij 100 tegelijk een spoedopleidingscursus voor den duur van een maand moesten volgen in het gebouw "De Lange Pier". De kosten voor de voeding der cursisten zouden moeten worden bestreden uit een extra heffing ten laste van de colonneleden, terwijl de loonderving door de partij zou worden vergoed. Daarnaast is aan alle partijgenooten een circulaire toegezonden, waarin zij worden uitgenodigd een kaderscholiër voor één of meer weken te herbergen en maaltijden te verstrekken. Tevens zal te Amsterdam in elke colonne iedere week een scholingsavond worden gegeven voor de werkers der partij, waarbij er op wordt vertrouwd, dat deze cursisten weer andere leden opwekken tot meer belangstelling voor partijlectuur en tot vergaderingbezoek. Er zal meer gevarieerde en gespecialiseerde lectuur worden verstrekt. De kosten van de kaderscholing worden geschat op f. 170.000.--.

In bepaalde C.P.N.-vergaderingen is de fusie E.V.C.-N.V.V. ter sprake gekomen, waarbij den leden werd voorgehouden, dat deze fusie van het standpunt der C.P.N. bezien doorgang moest vinden, terwijl elementen, welke zich tegen de fusie verzetten, als schade-

lijk zouden worden beschouwd en uit de C.P.N. en E.V.C. verwijderd zouden worden. Zoo is inderdaad reeds het geval bekend geworden van een bestuurslid der E.V.C., tevens lid der C.P.N., die aan de proteststaking in September j.l. niet heeft deelgenomen en ook een tegenstander der fusie met het N.V.V. is, dat hij als lid der C.P.N. is geroyeerd, terwijl van de zijde der C.P.N. alles in het werk wordt gesteld om hem bij meerderheid van stemmen uit het bestuur van de E.V.C. te verwijderen.

Al met al is het duidelijk, dat Paul de Groot in de Sovjet-Unie een goed leerling is geweest en dat de C.P.N. naar het voorbeeld der zuster-partij in de Sovjet-Unie in de eerste plaats zal trachten van de partijgenooten gehoorzame dienaars van het Partijbestuur te maken en de principes van het Stalinisme vast in hun hoofden te hameren.

Mogelijk houdt met de nieuwe richting bij de scholing ook verband, dat het aangekondigde boekwerk "Socialisme van Theorie tot Praktijk" niet zal verschijnen. De intekenaars op dit boek ontvingen nl. per circulaire bericht, dat om technische redenen de uitgave niet doorging en reeds gestorte gelden zouden worden terugbetaald. Het boek was bestemd geweest om als handleiding dienst te doen bij de scholing van Kaderleden.

De herdenking van de Russische revolutie, welke door de C.P.N. in het geheele land in November feestelijk is gevierd, gaf een welkome gelegenheid om de Sovjet-Unie te verheerlijken, waarbij een vergelijking met Nederland werd gemaakt, welke uiteraard voor ons land wel zeer ongunstig uitviel. Aan de partijgenooten is voorgehouden, dat in de Sovjet-Unie alle krachten worden aangewend voor den wederopbouw, terwijl men in Nederland gebukt gaat onder militaire lasten. Wederom werd de nadruk gelegd op den vredeswil van Stalin en de oorlogsvoorbereiding van de Angelsaksische landen.

Terugkomende op de verklaring van Paul de Groot ter partijconferentie, dat de C.P.N. tegenover de Katholieken trouw zou

blijven aan haar principe van godsdienstige verdraagzaamheid, is het vermeldenswaard, dat volgens berichten, zoowel uit Limburg als Noord-Brabant, de C.P.N. de partijleden, welke contact onderhouden met de R.K. Geestelijkheid als verraders beschouwt en maatregelen neemt ten uit de partij te verwijderen. Hieruit kan worden afgeleid, dat het Partijbestuur in de eerste plaats prijs stelt op de zuiverheid der partijgenooten en pas in de tweede plaats op hun aantal, hetgeen weer in overeenstemming is met de principes der Russische partij, al voert deze haar periodieke zuiveringen veel verder door.

Door de Belgische communisten is de mogelijkheid geschapen tot uitwisseling van exemplaren van "De Waarheid" tegen die van "De Roode Vaan", het dagblad van de Vlaamsche C.P. Daartoe kunnen wekelijks de nummers van "De Waarheid" toegezonden worden aan A. Maes, wonende Leuvensestraat 112 te Tienen (België), waarna toezending van de nummers van "De Roode Vaan" over dezelfde periode plaats vindt.

II. REVOLUTIONNAIR-COMMUNISTISCHE PARTIJ (Trotzky-isten)

Op 28 en 29 September 1946 heeft het hoofdbestuur van bovengenoemde partij vergaderd. Het resultaat der besprekingen is geweest, dat aan de afdeulingsbesturen een rondschrijven is gericht, waarin het standpunt van het hoofdbestuur t.a.v. de Indonesische kwestie werd uiteengezet. Merkwaardig is, dat de circulaire als volgt aanvangt: "Het Bondsbestuur der (sic) Leninbond op 28 en 29 September in vergadering bijeen.....". Verondersteld wordt, dat het bestuur den inhoud van het geschrift dermate revolutionnair heeft geoordeeld, dat het, om zich tegenover de justitie eenigermate veilig te stellen, den naam der partij niet heeft genoemd.

In het rondschrijven werd de noodzakelijkheid vastgesteld, om onvoorwaardelijk te strijden voor de volledige onafhankelijkheid van Indonesië, met als doel:

- a. verzwakking van het imperialisme;
- b. ondersteuning van het nationaal-revolutionnaire streven van de Indonesische massa's.

Het geschrift legt den nadruk op de noodzaak om te strijden voor de nederlaag der bourgeoisie in den oorlog tegen de Indonesische bevolking, en wel om de navolgende redenen:

- a. De Nederlandsche bourgeoisie voert een reactionairen oorlog.
- b. De strijd der Indonesische boeren en arbeiders is vooruitstrevend.
- c. Een nederlaag der bourgeoisie biedt gunstige perspectieven voor den revolutionairen strijd der Nederlandsche arbeidersklasse.
- d. Een overwinning der republiek Indonesia, welke niet tot stand kan komen zonder steun van het wereldproletariaat, schept de mogelijkheid een arbeiders- en boerenregering (in den Leninistischen zin) tot stand te brengen.

Een aanval op de C.P.N. wordt gedaan, waarbij gewezen wordt op het gevaar van de "radicalere" politiek dier partij in het koloniale vraagstuk. Deze politiek zou volgens de R.C.P. slechts ten doel hebben den strijd lust en ontevredenheid van de arbeiders, arme boeren en soldaten op te vangen en ten bate van de bourgeoisie te "legaliseeren". De C.P.N. zou dan de bourgeoisie willen doen voelen, dat zij zonder haar hulp niet kan regeren. De C.P.N.-leuze: "Weg met de regering-Beel, voor een democratische regering", zou slechts inhouden, dat de C.P.N. bereid is met elke regering genoeg te nemen, mits zij zelf daarin vertegenwoordigd zou zijn.

Het individueele dienstweigeren of onderduiken door militairen, welke voor uitzending naar Indië in aanmerking komen, wordt door de R.C.P. afgekeurd en zij wenscht de soldaten ervan te overtuigen, dat deze handelwijze geen doeltreffend middel is in den strijd tegen het kapitalisme.

Wat de partij t.d.o. wel propageert is:

- a. Het massaal weigeren der soldaten om naar Indië te vertrekken, mits zij in dienstverband blijven, zich niet laten ontwapenen en tevens in de mogelijkheid verkeeren hun acties uit te breiden tot

andere troepencontingenten en de arbeidersklasse.

Indien dit niet mogelijk is, acht de R.C.P. het de plicht der soldaten naar Indonesië te vertrekken en hun revolutionnaire-défaitistische propaganda voort te zetten tot het oogenblik is aangebroken, waarop massaal kan worden opgetreden tegen die officieren, die de zijde der soldaten niet wenschen te kiezen, en hoe zich gewapend aan de zijde der Indonesiërs kan scharen.

- b. Steunverleening aan de Indonesiërs, waaronder begrepen is militaire steun. Troependeelen, die de zijde der Indonesiërs kiezen, moeten propaganda maken voor het revolutionnaire internationalisme en hun onafhankelijkheid bewaren tegenover de Sjahrir-regering.
- c. In afwachting van de kans op massaal verzet der soldaten moet de oorlog der imperialisten benadeeld worden door sabotage.

Er wordt voorts nog op gewezen, dat het voor het verzet noodzakelijk is, dat de soldaten permanent contact houden met de arbeidersklasse en tot cellenvorming overgaan.

Er wordt aanbevolen "arbeiderssoldaten" zoodanig te organiseren, dat de arbeiders bij eventuele demonstraties tegen aanvallen der Politie kunnen worden beschermd.

Zooals in alle revolutionnaire partijen worden ook door de R.C.P. ledenwerving en scholing aanbevolen. Het hoofdbestuur van de partij meent, dat groote groepen arbeiders sympathiek tegenover haar staan, doch nog niet voldoende vertrouwen hebben in de mogelijkheden, welke de organisatie biedt.

Een der leden van de partij had critiek geleverd op haar verkiezingspropaganda, waarbij de leden waren aangespoord hun stem uit te brengen op de C.P.N. Het bestuur heeft toegegeven, dat zijn tactiek verkeerd geweest is. De bedoeling was geweest tegenover de Partij van den Arbeid een front van de C.P.N.-E.V.C.-N.V.V. te stellen. Bij de proteststaking te Amsterdam in September j.l. was het aan het bestuur echter duidelijk geworden, dat de C.P.N. ten koste van alles een ministerzetel wilde hebben en den klassestrijd daarvoor

opofferde.

De R.C.P.-leden, die een kadercursus in Frankrijk hebben gevolgd, zijn in Nederland teruggekeerd, onder wie het hoofdbestuurslid W.J. Tieleman.

Omtrent hem kan nog worden medegedeeld, dat hij na de bevrijding de eerste was, die contact opnam met de Engelsche sectie van de 4e Internationale. Tot heden krijgt hij de bladen "Socialist Appeal" en "Workers International News" regelmatig toegezonden.

Op 29 October 1946 verzond het hoofdbestuur der R.C.P. een schrijven aan de afdeulingsbesturen, waarin werd medegedeeld, dat Nol Bos (schuilnaam voor Salomon Santen, gesalarieerd hoofdbestuurslid) aan de grens een bedrag van f. 910.-, dat hij in vreemde valuta bij zich had en dat bestemd was voor het weekblad "De Tribune" en voor betaling van salarissen, was "afgenomen". In genoemden brief werd verzocht de leden op te wekken een geldelijke bijdrage te zenden, teneinde de krant veilig te stellen.

In October en November 1946 werden door de R.C.P. pamfletten verspreid onder de arbeiders, aangesloten bij het N.V.V., de werklieden van den wederopbouw en van de Haagsche Tramweg Maatschappij. De arbeiders werden aangespoord tot het eischen van hogere loonen en lagere prijzen en, indien deze eischen niet zouden worden ingewilligd, tot staking over te gaan.

III. COMMUNISTENBOND SPARTACUS.

Spartacus blijft strijd voeren tegen het plan ^{/tot fusie} van E.V.C. en N.V.V. De bond neemt in de E.V.C. twee tendenzen waar, nl. de vakbondsgedachte en het streven om van de E.V.C. een strijdorganisatie te maken. Een groot deel der arbeidersklasse zou tot de E.V.C. zijn

toegetroden, omdat deze vakvereniging volgens haar voorloopige richtlijnen perspectieven opende naar nieuwe vormen van strijd en naar grotere eenheid in dien strijd door middel van "bedrijfskernen" in de bedrijven. Echter zal volgens Spartacus, de E.V.C. door de fusie haar karakter van strijdorganisatie verliezen en zich voornamelijk gaan bewegen op het terrein van de vakbeweging, waardoor de groei van de vereniging reeds tot stilstand is gekomen. Immers de arbeiders stellen zich op het standpunt, dat zij zelf een woordje mee willen spreken en dit niet meer aan besturen van vakverenigingen wensen over te laten. Zij zouden zich gerealiseerd hebben, dat de bestuurders der vakverenigingen een bevoorrechte positie innamen en "uitbuiters" worden.

Spartacus wekt de arbeiders op zich te bevrijden van de partijoverheersching, omdat iedere partij, die naar macht streeft, eigen groepsbelangen in zich draagt of tracht te verkrijgen. De Spartacusbond acht de belangen van de arbeiders slechts veilig in handen van de arbeiders zelf.

Niet ten onrechte verwijt Spartacus aan de C.P.N., dat deze de E.V.C. naar de fusie met het N.V.V. drijft, omdat in de politiek van deze partij een zelfstandig strijdende beweging onduldbaar is.

IV. EENHEIDS VAK CENTRALE.

De door de E.V.C. gedurende de laatste maanden gevoerde actie is wel hoofdzakelijk gericht op inwilliging van de volgende eischen:

- 1) Een onmiddellijke loonsverhoging van 10 % met evenredige verhoging van pensioenen en sociale uitkeeringen.
- 2) Optrekking van de lage loonen en salarissen tot een loonvloer van f. 50.- per week voor gezinshoofden.
- 3) Deze verhogingen mogen niet van invloed zijn op de prijsvaststelling, maar moeten tot stand komen ten koste van de winsten.

In redevoeringen van verschillende E.V.C.-sprkers werden deze eischen besproken, waarbij het beleid der huidige regeering scherp werd becritiseerd.

Tegenover de algemeene daling van den levensstandaard in Nederland, stelden zij de zeer omvangrijke uitgaven voor leger en vloot. Blokzijl, in een rede te Amsterdam, eischte echter "boter en plaats van kanonnen", terwijl A. v.d. Berg te Rotterdam de troepen-uitzendingen naar Ned. Oost-Indië een koloniaal "avontuur" noemde, de zich onder zijn gehoor bevindende vrouwen en moeders opwekte voor haar kinderen op te komen en hen niet naar Indië te laten gaan en de arbeiders opriep om, indien noodig, het stakingswapen weer ter hand te nemen.

Van den Berg zeide voorts in zijn rede op 1 December 1946 op de te Rotterdam gehouden E.V.C.-vergadering, dat hij het geenszins uitgesloten achtte, "dat binnen afzienbaren tijd strijd in letterlijken zin zal moeten worden geleverd tegen de reactie".

De in de E.V.C. levende gevoelens en gevoerde acties komen duidelijk uit in de tijdens de E.V.C.-demonstratie te Amsterdam op 30 November 1946 opgestelde en voorgelezen motie van den volgenden inhoud:

"Duizenden Amsterdamsche werkers, in massa demonstratie bijeen op Zaterdag 30 November 1946 op het IJscubterrein te Amsterdam onder leiding van de E.V.C., protesteeren met kracht:

- 1) tegen de aangekondigde verlagingen der subsidies op onze noodzakelijkste levensbehoeften, welke onvermijdelijk verdere prijsstijging ten gevolge zullen hebben;
- 2) tegen het voornemen der regeering de loonen te willen handhaven op het huidige peil, en eischen verder:
 - a) dat elke verdere prijsstijging met kracht dient te worden tegengegaan en een directe prijsverlaging tot stand moet komen;
 - b) een loonsverhoging van 10 % voor alle werkers, evenredige verhoging der pensioenen en sociale uitkeeringen en optrekking van de lagere loonen, tot een loonvloer van f. 50.- per gezinshoofd,

- daar dit voor de directe leniging der nooden noodzakelijk is;
- c) dat deze loonsverhooging moet gaan ten koste van de winsten;
 - d) dat deze loonsverhooging geen prijsstijging ten gevolge heeft, iets, wat, gezien de door de regering aangekondigde maatregelen voor prijsverlaging, toch zeker mogelijk moet zijn.

Naast deze naar buiten gerichte activiteit gaat de strijd in de vakvereniging zelf onverdroten voort. Zooals bekend zijn vele E.V.C.-leden, waaronder bestuursleden, die zich tegen de fusie met het N.V.V. verklaarden en daartegen egeerden, geroyeerd.

Door het N.V.V. wordt wel ingezien, dat de groep voorstanders in de E.V.C. voornamelijk bestaat uit communisten, die onder invloed van de C.P.N. de fusie willen doordrijven, om te bereiken, dat in het N.V.V. en zoo mogelijk in de leiding daarvan, hun geestesverwanten zich kunnen indringen, om aldaar hun communistische ideeën te propageeren.

Dat de leiding van het N.V.V. deze gevaren onderkent, blijkt wel uit het feit, dat B. Blokzijl, sprekende op een vergadering van de E.V.C., welke op 27 November 1946 te Amersfoort werd gehouden, o.m. zeide:

"Op onzen laatsten brief aan het N.V.V. kregen wij ten antwoord, dat samenwerking niet mogelijk was, omdat de strijd van de E.V.C. een ander karakter draagt dan die van het N.V.V."

Op dezelfde vergadering wekte hij de zich onder zijn gehoor bevindende N.V.V.'ers op, niet naar een aangekondigde N.V.V.-vergadering te gaan.

Het hoofdbestuur der E.V.C., de groote activiteit van haar oppositiegroep bemerkende, heeft deze fel bestreden. Zoo ging het hoofdbestuur er toe over beslag te leggen op de archieven van eenige plaatselijke afdelingen. In sommige dagbladen is nogal met zekeren ophef melding gemaakt van de overvallen, die daartoe in verschillende gemeenten hebben plaats gevonden.

Ook werden eenige personen door het hoofdbestuur belast met een onderzoek naar de politieke gezindheid der E.V.C.-leden.

Het hoofdbestuur stuurde bovendien enkele zijner propagandisten (C.P.N.-leden) naar onderscheidene plaatsen, teneinde de meeningen der leden te beïnvloeden. Zoo werd o.a. Wouter Kalff van uit Amsterdam met deze opdracht naar den Haag gezonden. Hij onderhield eenige E.V.C.-ers, die tevens lid waren van de R.C.P., over het feit, dat zij in "De Tribune" een anti-fusiestemming propageerden. Het onderhoud was een poging om door middel van een bedekte bedreiging met roeyement de betrokkenen te bewegen zich niet tegen de fusie te verzetten.

Het is gebleken, dat ook de C.P.N., die haar bekende houding inzake de fusie N.V.V.-E.V.C. niet gedwarsboemd wil zien, - ook niet door eigen leden, - er toe over is gegaan eenige harer leden, die hun naam hadden doen opnemen onder een vanwege de oppositiegroep der E.V.C. gepubliceerd manifest, te roeyeren.

Tegen dit alles in is een sterke activiteit van de z.g.n. oppositiegroep in de E.V.C. waar te nemen, veelal geleid door R.C.P. ers en andere revolutionnaire elementen. Deze stelde uiteraard geen vertrouwen in de N.V.V.-leiding en schaarde zich terstond na de oprichting der E.V.C. aan die zijde. De aanhangers dezer groep zien in de E.V.C. in de eerste plaats een organisatie, van waaruit de strijd voor de behartiging der belangen van de arbeiders wordt gevoerd, terwijl het N.V.V. voor hen slechts een vakorgaan is, een soort sociale verzekering, waarin bovendien nog te veel rekening wordt gehouden met de belangen der werkgevers en het element van strijdorganisatie op den duur verdwijnt.

Zij verklaren zich daarom thans tegen de fusie om te voorkomen, dat de E.V.C. voor hen als strijdorganisatie verloren zou gaan. Zij trachten te komen tot verwijdering van de C.P.N.-elementen in de plaatselijke E.V.C.-raden, en hen te doen vervangen door tegenstanders van de fusie.

De R.C.P. dringt er bij de arbeiders op aan te eischen, dat Blokzijl zal verdwijnen en verwijt dezen Gepeoe-methoden te hebben toegepast, o.a. bij de inbeslagname van sommige plaatselijke archieven. "De R.C.P. zou geen bezwaar hebben tegen de fusie, mits dit op

democratischen grondslag geschiedde en de E.V.C.-leden zich door een referendum pro of contra kunnen uitspreken. Ook al tracht de E.V.C.-leiding (Blokzijl) de fusie op dictatoriale wijze door te drijven, toch zal de R.C.P. in de vakbeweging van de E.V.C. blijven, omdat een groote vakbeweging een machtig wapen is", aldus Mulder, lid van het centraal comité van de R.C.P.

De in de afdeeling Rotterdam der E.V.C. gerezen moeilijkheden rondom de figuur van A. v.d. Berg, die ook tot de oppositiegroep behoort en zijn ontslag als voorzitter der plaatselijke afdeeling had ingediend, zijn weer opgelost, daar hij en zijn afdeeling zich bereid hebben verklaard met het hoofdbestuur mede te werken en een "politieke godsvrede" te sluiten met Amsterdam, geldig tot aan het congres van de E.V.C., dat van 3 tot 8 Februari 1947 te Amsterdam zal worden gehouden en waar dan, - wat men momenteel in Rotterdam de grootste grief noemt - het z.g.n. dictatoriale optreden van het hoofdbestuur onder meer ter sprake zou worden gebracht. Op dit congres zal dan ook besloten worden of men al dan niet tot fusie met het N.V.V. zal overgaan.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat er een overgang van leden zal plaatsvinden van de E.V.C. naar het N.V.V.

Teekenend in dit verband is, dat een oneenigheid in de E.V.C. Afdeeling "Metaal" te Hengelo, er toe leidde, dat het bestuur grooten deels overging naar het N.V.V. Vanwege het Hoofdbestuur van de E.V.C. werd tevergeefs actie gevoerd voor het behoud van de E.V.C.-leden; een nieuw bestuur van de afdeeling "Metaal" werd inmiddels gekozen.

V. STAKINGEN.

Op 7 November 1946 brak onder de bouwvakarbeiders, werkzaam bij den wederopbouw in Walcheren een staking uit, waaraan door + 2000 personen werd deelgenomen en die het karakter had van een 24-urige proteststaking. De arbeiders protesteerden tegen de weekend-verlof-

regeling en tegen de veranderde wijze van vervoer (inplaats van per auto per trein), daar zij in beide regelingen een beperking van hun vrijen tijd zagen.

Er werd door de stakenden een vergadering belegd in den Schuttershof te Middelburg, waar + 1000 personen aanwezig waren. De leiding der staking berustte bij de E.V.C.; de andere bonden ontraadden de staking. In "De Waarheid" van 7 November 1945 werd van deze staking melding gemaakt en werd tevens beweerd, dat in Limburg en Noord-Brabant, alsmede in Amsterdam, sympathiestakingen waren georganiseerd. Tot op heden is hiervan niets kunnen blijken.

Op aandrang van de E.V.C.-leiding werd door een gedeelte der arbeiders van de textielfabriek fa. ten Cate te Almelo een 1-urige proteststaking uitgeroepen op 1, 4, 5, 6, en 8 November 1946. Hiernaan werd door circa 100 arbeiders deelgenomen. De reden hiervan was de houding der directie, die bezwaar maakte tegen de samenstelling en de eischen der afvaardiging van de fabriekskernraad. Hoewel ook leden der drie andere vakorganisaties aan deze staking hebben deelgenomen, zijn deze vakbonden er in geslaagd tot heden een algemeene staking te voorkomen.

Een later binnengekomen bericht meldde intusschen dat, ondanks het feit dat de eischen der arbeiders niet worden ingewilligd, de rust was weergekeerd, zoodat momenteel van het uitbreken van een algemeene staking geen sprake meer is.

Een gedeelte der arbeiders van dezelfde fabriek ging op 21 November 1946 gedurende een half uur in staking in verband met de tewerkstelling van een corveeër in de kleedkamer van het personeel, die door hen van diefstal werd verdacht. Na bespreking met de directie, waarbij werd toegezegd, dat dit zou veranderen, werd het werk hervat.

Een korte wilde staking, ongeveer 200 personen omvattende, brak op 5 November 1946 uit in de glasfabriek te Eindhoven. De staking was bedoeld als protestdemonstratie tegen het in die fabriek

ingevoerde rookverbod. Na een vergadering, in den middag gehouden, werd besloten den volgenden dag het werk te hervatten.

Onder het + 25 personen tellende personeel van de kistenfabriek van de fa. de Haan te Amsterdam, brak op 8 November 1946 een staking uit, waaraan door alle arbeiders werd deelgenomen, en die tot 25 November 1946 duurde. De arbeiders eischten verandering van de loonregeling. Een bespreking met de directie volgde, waarbij een accoord werd bereikt en besloten werd de staking op te heffen.

Bij de N.V. v. Gend en Loos te Apeldoorn werd op 12 November 1946 door het loodspersoneel het werk neergelagd. De oorzaak was ontstemming over het uitblijven van de goedkeuring van een verbeterde loonregeling. Het personeel van het vervoer- en den besteldienst staakte niet, evenmin het kantoorpersoneel. De staking duurde slechts eenige uren.

Op 20 November 1946 brak een wilde staking uit onder een gedeelte van het personeel van de textielfabriek der firma H.P. Gelderman te Oldenzaal, n.a.v. het optreden der directie tegen een der arbeiders, die wegens het maken van een weeffout werd beboet. Het aantal stakers bedroeg ongeveer 200. Den volgenden morgen werd het werk door allen hervat. Van optreden van eenige vakorganisatie was hierbij geen sprake.

Op 28 November 1946 hielden ongeveer 250 leden van den Kappersbond te 's-Gravenhage een protestvergadering n.a.v. de opgelegde tariefregeling. In verband hiermede waren de kapperszaken in den middag van dien dag gesloten. Dienzelfden middag werd door hen bereikt, dat de voorzitters der vakbonden toestemming verkregen tot een onderhoud met den Minister van Economische Zaken. Op 29 November 1946 werden de werkzaamheden weer normaal hervat.

VI. COMITE "VRIJ SPANJE".

Het Comité "Vrij Spanje" blijft actief en hield in verscheidene plaatsen openbare vergaderingen, waar o.a. het woord werd gevoerd door den E.V.C.-bestuurder, Aton van den Berg uit Rotterdam, Johannes Hermanus Scheps van het blad "Op Korte Golf" en Ds. Pacht uit Zutphen.

Het was de bedoeling van het Comité geweest, dat op 27 November 1946 te Utrecht een openbare vergadering zou plaats hebben, alwaar de leden van de Spaansche Republikeinsche Regeering Sancho Rafael Guerra en José de Bonito het woord zouden voeren. Van regeeringszijde werd aan genoemde heeren echter niet toegestaan in het openbaar te spreken. Later bleek, dat S.R. Guerra te Utrecht een voordracht in intiem kring had gehouden. Tevoren was door Dr. Coenraad Dirk Jan Brandt, geboren te Utrecht 2 October 1897, leerkracht aan het stedelijk gymnasium te Utrecht, hoofdredacteur van het Nieuw Utrechtsch Dagblad (uitgave "Het Parool"), aangesloten bij het Comité voor Actieve Democratie, lid van den Raad van Toezicht van het Humanistisch Verbond, een inleiding gehouden. Guerra vertelde, dat hij oprecht Katholiek was en uit een orthodox en conversatief milieu kwam. Hij richtte zich vooral tot de Katholieken, erkende de grootsche taak, welke de Kerk had, maar wees op de groote gevaren, die dreigen, als de Kerk macht krijgt op wereldlijk terrein. In Spanje was er, zoo deelde Guerra mede, een byzondere gevangenis voor geestelijken, die het tijdens den burgeroorlog hadden gewaagd de zijde van het volk te kiezen. Zoo zou dit lot bijna de geheele geestelijkheid in het Baskenland getroffen hebben.

VII. DE "VLAM-GROEP".

De "Vlam-groep" betreurt de verdeeldheid, welke onder de arbeiders met betrekking tot de vakbewegingen is ontstaan. In een artikel in "De Vlam" van 30 November 1946, van de hand van den redacteur D. Schilp, wordt betoogd, dat het blad reeds eerder de eenheid in de vakbewegingen had gepropageerd en had aangegeven, dat de eenheid in de bedrijven tot stand moest komen door de vorming van bedrijfsorganisaties, waarin hand- en hoofdarbeiders vereenigd zouden zijn. Door middel van deze bedrijfsorganisaties zou de medezeggenschap in het bedrijfsbeheer verwezenlijkt kunnen worden, een medezeggenschap, die zoover moest gaan, dat van de basis tot den top van het bedrijf de werkers een directen invloed zouden verkrijgen op de exploitatie der onderneming en mede controle zouden kunnen uitoefenen op de productie.

Schilp gaat dan de geschiedenis van de Eenheids Vak Centrale na, die, naar zijn inzicht, na den oorlog ontstond uit de alom gevoelde behoefte aan eenheid, en waarin de leiding in hoofdzaak in handen kwam van communisten, die weliswaar de bedrijfsorganisatie propageerden, doch de nieuwe vakcentrale een structuur gaven, die volkomen in strijd was met de idee der bedrijfsorganisatie. Schilp verzuimt echter te vermelden, dat reeds in den bezettingstijd door het illegale partijbestuur van "De Waarheid" aan een belangrijken huidige functionaris van de E.V.C. opdracht was gegeven om voorbereidingen te treffen voor de oprichting van een eenheids-vak-centrale, die onder leiding van communisten zou staan. Het is dus geenszins toeval, dat de E.V.C. een instrument is in handen der C.P.N., maar het gevolg van een weloverwogen plan.

De oorzaak van het innemen der oude posities door de vooroorlogse vakbondsapparaten, acht Schilp het optreden van de communistische leiding van de E.V.C., waarvan tal van arbeiders afkeerig waren.

Het N.V.V., de Katholieke en Christelijke vakbewegingen worden opnieuw opgericht en, om tegemoet te komen aan den "eenheidsdrang",

vereenigden zij zich in de "Unie van Vakverenigingen". Bij de jach op leden bleek, dat de zuigkracht op de arbeiders bij het N.V.V. het sterkst was, zoodat het ledenaantal van het N.V.V. thans het dubbele is van dat van de E.V.C.

Thans is de E.V.C.-leiding, volgens Schilp, tot de conclusie gekomen, dat de E.V.C. als eenheidsorganisatie is mislukt en voert zij onderhandelingen met het N.V.V. om tot fusie te komen. Schilp ziet dit waarschijnlijk al te simplistisch en rept met geen woord over nevenbedoelingen - of mogelijk juist gezegd: voornaemste bedoelingen - van de E.V.C.-leiding, als b.v. infiltratie in niet-communistische arbeiderskringen.

Schilp richt zich dan tot de tegenstanders van de fusie en vraagt hun wat zij toch zien in een voortzetting van de E.V.C. met een overschot van leden. Hij voorspelt, dat deze kleine vakcentrale door afzijdig te blijven staan, zal worden geïsoleerd, met de gevolgen van machteloosheid en desillusie.

Het betoog van Schilp komt ten slotte neer op het advies aan de E.V.C.-leden, om de fusie met het N.V.V. als de oplossing te zien, maar zich in de nieuwe organisatie vrij te houden van "C.P.N.-methoden" en niet door cellenbouw, maar door eerlijk en oprecht werk invloed te verkrijgen.

VIII. UTRECHTSCH-SOCIALISTISCHE STUDENTENVEREENIGING "SYNTHESIS".
DEMOCRATISCH-SOCIALISTISCHE STUDENTENVEREENIGING "POLITEIA".
STUDENTENVEREENIGING "DE VRIJE KATHEDER".

Ten vervolge op het vermeldde in Hoofdstuk VIII van Overzicht no. 3 wordt medegedeeld, dat eerstgenoemde vereniging zich inmiddels den naam "Synthesis" heeft gegeven.

Op een samenkomst der afdelingen Amsterdam, Rotterdam, Leiden, Wageningen en Groningen van de landelijke Democratisch-Socialistische Studentenvereniging "Politeia", het Politiek-Wetenschappelijk Dispuut te Delft en de Studentenvereniging

"Synthesis", is door "Politeia" de meening der andere genoemde vereenigingen gevraagd over het volgende voorstel: een landelijke vereeniging op te richten, waarin de aanwezige groepen zouden worden opgenomen en in naam en beginsel waarvan de woorden "democratie" en "socialisme" voorkomen. Dit voorstel werd door "Synthesis" gunstig ontvangen, echter niet door "De Vrije Katheder". Tusschen "Synthesis" en "Politeia" ontstond in zooverre samenwerking, dat het orgaan van "Politeia", dat denzelfden naam draagt, zou worden opengesteld voor artikelen van de leden van "Synthesis".

Op een in Mei 1946 door "Synthesis" belegde vergadering bleken de leden van meening te zijn, dat de vereeniging niet aan de verwachting had voldaan. Het aantal leden bedræg toen 63 en de toename van dit aantal was zeer gering. Het bestuur uitte de veronderstelling, dat het woord "Socialistische" in den naam der vereeniging vele studenten afschrikte. Besloten werd de vereeniging op te heffen en over te gaan tot oprichting van een "politiek-wetenschappelijke studentenvereeniging", welke plaats zou bieden aan studenten van uiteenlopende politieke richtingen. Openhartig werd hierbij in de vergadering opgemerkt, dat hierdoor de mogelijkheid geschapen zou worden om onder andersdenkenden propaganda te maken voor de linksche partijen.

Op een ledenvergadering van 16 October 1946 werd door Mej. C. Lub het voorstel gedaan de vereeniging te doen overgaan in een afdeeling van de landelijke vereeniging Politeia..

Zij werd hierbij geleid door de volgende overwegingen:

1. Een landelijke organisatie heeft meer gezag.
2. Synthesis stoot vele socialisten af en wordt anarchistisch, anti-godsdienstig en revolutionair genoemd. Aansluiting bij Politeia ondervangt dit.
3. De leden van Synthesis toonen te weinig activiteit. De vereeniging dreigt in te krimpen tot een 20-tal min of meer Marxistische studenten.

4. Het verlies van een aantal leden, dat zich niet met de beginselen van Politie kan vereenigen, moet op den koop toe genomen worden.

Bij de discussie hierover kon men het niet eens worden. Er werd besloten op de ledenvergadering geen beslissing te nemen. Later zou er schriftelijke stemming worden gehouden,

IX. DEMOCRATISCH-SOCIALISTISCHE ORGANISATIE "PAROLES"

Bovengenoemde organisatie is voortgekomen uit de kringen der Studentenvereniging "De Vrije Katheder", in October 1945 te Amsterdam opgericht. Deze was tijdens de bezetting reeds een links-georiënteerde studenten-verzetsorganisatie en is na de bevrijding uitgegroeid tot een groter kring van intellectuelen.

Het doel der vereeniging was:

1. Het organiseeren van discussieavonden en vergaderingen over actuele, culturele, maatschappelijke en politieke problemen.
2. Het deelnemen aan discussies en het voeren van acties, zowel in universitaire als in algemeen maatschappelijke aangelegenheden.
3. Het deelnemen aan discussies over maatschappelijke problemen, georganiseerd door andere vereenigingen.
4. Het actief leggen van verband tusschen universitaire en algemeene maatschappelijke belangen door het verrichten van concrete maatschappelijke taken, b.v. herscholing der jeugd.
5. Het onderhouden van daarvoor in aanmerking komend internationaal en inter-academisch contact, teneinde ervaringen uit te wisselen.
6. Het in breeden kring bekend maken, zowel binnen als buiten de universiteit, van gegevens over universitaire problemen, als zuiveringskwesties en hervorming van het Hooger Onderwijs.

De Studentenvereniging "De Vrije Katheder", welke weer was ontstaan uit lezers van het onder communistischen invloed staande weekblad van denzelfden naam, wenschte te vermijden, dat zij aansprakelijk gesteld werd voor den inhoud van bepaalde artikelen in dit blad. Derhalve werd besloten den naam der vereeniging te wijzigen

in dien van "Democratisch-Socialistische Organisatie "Pericles". Zij telt thans ongeveer 90 leden, allen politiek min of meer links georiënteerd.

Onder de leden schijnt een streven te bestaan de vereeniging het volgende jaar te reorganiseeren. Het uittreden uit het bestuur van den secretaris J.C. Schultsz, die fel-communistisch gezind is, zou daarmede reeds verband houden.

Door "Pericles" wordt steun verleend aan de acties van het Comité "Vrij Spanje" en de Vereeniging "Nederland-Indonesië".

X. VEREENIGING "NATIONAAL REVEIL"

Te 's-Gravenhage werd opgericht de vereeniging "Nationaal Reveil". Het initiatief werd genomen door J.M. Dielissen, wonende te Voorburg, Potgieterlaan 20. Het secretariaat der vereeniging is gevestigd te 's-Gravenhage, Iaan Copes van Cattenburgh 74. Aldaar woont de publicist G.Ch.L.M. Povel.

Dielissen is te 's-Gravenhage administrateur van het gevangenkamp "Duindorp". Hij verkreeg voor zijn actie de medewerking van P. Bauduin, wonende te Aerdenhout, A.R. Frijling, verzekeringsinspecteur, wonende te Voorburg, Mr. P.N. Jansen, oud-Burgemeester van Batavia, wonende te Hilversum, F.P.O.M. Kock, voorzitter van de Kamer van Koophandel in Zeeland, wonende te St. Janssteen, Mr. Dr.A.W.J. Picard, journalist te 's-Gravenhage, M. Nijpels, Pauwenlaan 27 te 's-Gravenhage en Povel voornoemd.

De doelstelling van "Nationaal Reveil" kan als volgt worden samengevat:

1. "Nationaal Reveil" ziet met groote bezorgdheid hoe Nederland weer terugvalt in de vooroorlogse verdeeldheid en steeds verder afglijdt naar een tot verstarring leidende bureaucratie, welke in flagranten strijd is met ons volkskarakter.
2. De vereeniging wil, uitgaande van de Rijkséénheid onder de Souvereiniteit van het Huis van Oranje, de oplossing der nijpende noodde

zoeken in een doelbewuste nationale politiek, welke door de bekwaamste staatsmannen en de beste deskundigen op praktisch-realistische wijze wordt uitgevoerd.

3. Zij wil met de handhaving van de Christelijke beginselen als het fundament van de Nederlandsche Gemeenschap, uitdrukking geven aan den waarachtigen wil tot een hernieuwde beleving van ons Nederlandschap op basis van de historische deugden en de traditionele eigenschappen van ons volk.
4. Zij is er zich van bewust, dat de hoogst belangrijke vraagstukken van dezen tijd, welke zich in steeds sneller tempo en op steeds urgenter wijze opdringen aan geheel het volk, slechts door een nationale concentratie van krachten en met aller medewerking zijn op te lossen.
5. Zij wil die Nederlanders, die deze zienswijze deelen en deze noden als nationale problemen aanvoelen, vereenigen in één actie, welke er op gericht is op de meest krachtige wijze de stem des volks kenbaar te maken.
6. Zij strijdt voor de bevordering van socialen vrede, orde en rechtvaardigheid.

In het werkprogramma van Nationaal Reveil komt o.a. het volgende voor:

"Wij willen in eerste instantie een blijvend en vruchtbaar contact leggen tusschen alle nationaal voelende en onafhankelijk denkende burgers, die tot het inzicht gekomen zijn, dat de partij-politieke verhoudingen in Nederland geen serieuze werkbasis meer opleveren voor een snel en grondig nationaal herstel, zoodaans onze positie van West-Europesche mogendheid met uitgebreide gebiedsdeelen in Oost en West dit van ons eischt.

Het gaat hier dus om Nederlanders met moed, overtuiging en karakter, kortom persoonlijkheden in den waren zin des woords met een uitgesproken politieke overtuiging, welke zij niet ontleenen aan vreemde soortige -ismen of buitenlandse ideologieën, doch welke zij uit eigen inzicht en intelligentie hebben gevormd en als vrucht

van eigen ervaring en kennis.

Op basis van deze ondubbelzinnige stellingneming zal worden gestreefd naar een Nationaal Reveil in den vorm eener strijdorganisatie, welke alle nationale energieën en geesteswaarden van ons volk tot volledige ontplooiing brengt en welke uiteindelijk moet leiden tot een bovenpartijdige politieke eenheid, geleid door volstrekt onpartijdige en bekwame staatsburgers.

Deze eenheid dient uitsluitend bereikt te worden door vredelievende en faire middelen. Niemand zal onze actie het karakter mogen dragen van vijandigheid tegenover eenige partij of groepering als zoodanig. Wij bestrijden geen personen, maar valsche en onnationale leerstellingen en practijken."

Aangenomen kan worden, dat "Nationaal Reveil" een rechts georiënteerde organisatie is; zij zou een fusie willen aangaan, althans nauwer samenwerking beoogen met organisaties als: "Indië in Nood".

Op 9 November 1946 werden door "Nationaal Reveil" te 's-Gravenhage twee vergaderingen gehouden. De aanwezigen waren genoodigden en sympathiseerende introducés. Op beide vergaderingen waren in totaal ongeveer 140 personen aanwezig. Door den Kolonel b.d. van het K.N.I.L., W.K.H. Feuilletau de Bruyn werd gesproken over het onderwerp: "Het Nationale Ontwaken".

Een door Nationaal Reveil opgesteld manifest werd verzonden aan tal van bekende landgenooten.

XI. NEDERLANDSCH BUREAU TER BESTRIJDING VAN FASCISME EN RASVERHEERLIJING (ANTIFASRA).

In het dagblad "Het Parool" is onlangs de oprichting bekend gemaakt van bovenvermeld bureau. In de stichtingsactie staat het doel als volgt omschreven:

- a). Het bestrijden en stimuleeren van de bestrijding langs wettelijken weg van alle fascistische activiteit in het gebied van het

Koninkrijk der Nederlanden;

b). Het bestrijden en stimuleren van de bestrijding langs wettelijke weg van ras-discriminaties in het gebied van het Koninkrijk der Nederlanden.

Voorts is in de stichtingsactie opgenomen, dat de stichting zich op een moreel-ethisch standpunt stelt, geen politieke bedoelingen heeft en haar doel onafhankelijk van politieke richting tracht te bereiken.

Het voorlopig adres van het bureau luidt Stalinlaan 28 huis te Amsterdam (Z), waar woonachtig zijn Gerardus Jan Dirk Monshouwer, geboren te Amsterdam, 28 Januari 1900, vertegenwoordiger, en zijn echtgenote Elisabeth Jacobs Verheul, geboren te Waddinxveen 5 Juni 1914.

Monshouwer, die in den bezettingstijd illegaal gewerkt heeft is thans chef der Kanppolitie en recherche in het interneeringskamp "Huize Duinrust" te Bloemendaal-Overveen.

Het bestuur van de stichting is als volgt samengesteld:
Voorzitter: J.H. Bloem, verpleger te Amsterdam;
Secretaresse-penningsmeesteresse: E.J. Monshouwer-Verheul, voornoemd;
Administrateur: B.H. Linschoten, stoker te Amsterdam.

Er is voorts een stichtingsraad, waarvan G.J.D. Monshouwer, voornoemd lid is. Van de overige leden wordt nog genoemd de communistisch gezinde Dirk Jan van Zanten, geboren te Haarlommermeer, 8 Juni 1921, vertegenwoordiger, wonende Bennebroekstraat 28 II te Amsterdam.

Het bestuur heeft het voornemen zoo spoedig mogelijk een eigen periodiek uit te geven, waarin een rubriek voor de jeugd zal worden opgenomen, verzorgd door E.J. Monshouwer-Verheul.

Tot heden is van eenige actie van het Bureau niet gebleken.

XII. NEDERLANDSCHE COOPERATIEVE GIRO-CREDIETRING U.A.

Zoals in Overzicht No. 10, Hoofdstuk IV, blz. 4, is vermeld bestaat er een samenwerking tusschen de Partij van de Daad en de Nederlandsche Coöperatieve Giro-Credietring U.A., gevestigd te 's-Gravenhage. Hoewel deze vereeniging zich niet op zuiver politiek terrein beweegt, althans volgens haar statuten, komt het toch wenschelijk voor een beschouwing aan haar te wijden.

Zij werd opgericht op 16 Februari 1939 en wil volgens de statuten de staffelijke belangen van haar leden behartigen. Zij tracht dit te bereiken door het uitoefenen van een financieringsbedrijf, waarbij het geld volkomen en stabiel ruilmiddel moet worden. In de statuten is uitdrukkelijk opgenomen, dat de vereeniging ten opzichte van godsdienst en politiek een onpartijdig standpunt inneemt.

Ieder lid is verplicht, behoudens tot betaling van zijn entreegeld en het starten van f. 5.- in een garantiefonds, tot het openen van een rekening bij de vereeniging, waarop hij geregeld de de noodige door hen zelf te bepalen bedragen stort of doet overschrijven, teneinde zijn uitgaven door tusschenkomst der vereeniging mogelijk te maken.

Men streeft er naar producenten en consumenten te vereenigen, zoodat betaling van leveranties uitsluitend door overschrijving kan plaats vinden. De band tusschen beide groepen van personen moet er toe leiden, dat aan de consumenten bepaalde voordeelen en faciliteiten worden verleend. Door de vereeniging zelf kunnen aan de leden bij hun aankopen voorschotten worden verstrekt.

Het bestuur bestaat uit directeuren en commissarissen en is thans als volgt samengesteld:

Directeur zijn: Johannes Visser, geboren te Utrecht 4 April 1896, wonende te Leidschendam, en Christoffel Schuurman, geboren te Enschede 31 December 1890, wonende te 's-Gravenhage.

Als commissarissen traden op:

Theodoor Frederik Vreede, geboren te 's-Gravenhage 5 Maart 1882, wonende te Amsterdam; Anna Ottolina Christina van Santen, geboren te Rhenen 6 Januari 1879, wonende te 's-Gravenhage, en Robertus Petrus Besseling, geboren te 's-Gravenhage 12 November 1907, wonende te 's-Gravenhage.

Van beide eerstgenoemde personen is bekend, dat zij zich voelen aangetrokken tot de groep der Vrije Socialisten.

Behalve samenwerking der vereeniging met de Partij van de Daad, is ook gebleken, dat de Giro-Credietring in het openbaar gelegenheid heeft gegeven om een bepaalde visie op het Indonesische conflict te geven. Op 30 October 1946 sprak F. van Konijnenburg uit Amsterdam op een openbare vergadering der vereeniging te 's-Gravenhage over het Indonesische conflict, waarbij hij verklaarde een voorstander te zijn van de politiek van Sjahrir en Soekarno en zeide: "Dergelijke helden worden in het Nederlandsche parlement niet gevand. Onze parlamentsleden worden geleid door duistere machten, die in feite de Nederlandsche politiek leiden."

Later zeide deze spreker: "Wij verfoeien het militarisme, omdat het menschenwaardig is. Wie vecht voor vrijheid en socialisme, moet trouw zijn aan de anti-militaristische leuzen."

Kennelijk is er in de vereeniging een anti-militaristische strooming, die het bestuur tot samenwerking met de Partij van de Daad heeft verleid en daarmede het in de statuten ongeschreven onpartijdige standpunt heeft verlaten.

XIII. STEUNFONDS VOOR SLACHTOFFERS VAN PRINCIPIEEL EN DAADWERKELIJK ANTI-MILITAIRISME.

Bovengenoemd steunfonds bestond reeds voor den oorlog. Op 9 November 1946 is het weder opgericht door vertegenwoordigers van den Nederlandschen Bond van Vrije Socialisten, de Vrije Socialisten-vereeniging, de werkgroep van Radicaal Pacifisme en het Voorlichtingscomité voor Gewetensbezwaarden inzake den Krijgsdienst.

Er werd een raad van Advies ingesteld, samengesteld uit vertegenwoordigers van bovengenoemde organisaties, terwijl een Dagelijks Bestuur werd gekozen.

De Secretaris is B.K. Swierstra te Rotterdam, penningmeester M. Danman te Amsterdam.

XIV. INDONESIE.

De door de Nederlandsche en Indonesische delegaties geparafeerde z.g. basis-overeenkomst van Linggadjati heeft, reeds voordat de inhoud was gepubliceerd, aanleiding gegeven enerzijds tot lofuitingen voor de Commissie-Generaal, o.a. dat op de juiste wijze de Nederlandsche en Indonesische belangen waren gediend; anderzijds tot critiek en wel voornamelijk, omdat zij hare bevoegdheden te buiten zou zijn gegaan en gehandeld zou hebben in strijd met haar instructies en in strijd met de Grondwet.

De voorstanders zagen aanstonds in het accoord een lichtende toekomst en voor Nederland en voor Indonesië, de tegenstanders daarentegen zagen de toekomst zeer somber in.

Loftuitingen kwamen uit de kringen der progressieven, critiek van gematigd tot fel en onbeheerscht uit wat in het kamp der vooruitstrevenden samenvattend de reactie wordt genoemd. Voornamelijk de erkenning van de republiek en de besprekingen met Ir. Soekarno waren de naar voren gebrachte bezwaren. Scherper dan tevoren zijn de meeningen tegenover elkander komen te staan, zonder het minste uitzicht op overbrugging van de kloof tusschen beide groeperingen.

Meer nog zijn de tegenstellingen verscherpt aanstonds na publicatie van de basis-overeenkomst. Aanvankelijk scheen het, dat door de luide protesten de voorstanders in het gedrang zouden komen, doch meer en meer zijn ook de betuigingen vóór aanvaarding der ontwerpen overeenkomst tot uiting gekomen.

Voor de gemiddelde massa, wier belangstelling voor de Overzeesche Gebieden toch al gering placht te zijn, moet de groote verscheidenheid van de in pers, radio, brochure en op vergaderingen gehoordé argumenten tegen en motieven voor aanvaarding eerder remmend dan bevordelijk zijn om tot een oordeelvorming te komen.

Het in de pers gelanceerde bericht, dat "na grondige voorbereiding" te 's-Gravenhage tot stand is gekomen een organisatie "Het Nationaal Reveil" onder leiding van op politiek gebied tot dusverre niet op de voorgrond getreden lieden, ten doel hebbende, naar het heet "de tallooze protesten tegen de afbraak van het Nederlandsche Rijk saamen te smelten" noodzaakt tot de opmerking, dat deze organisatie zich nog in een embryonaal stadium bevindt. Van een massa-organisatie, zooals gesuggereerd wordt, is in ieder geval geen sprake.

De vereeniging "Nederland-Indonesië", zooals bekend een samenbundeling van verscheidene progressieve groepen, heeft de Regeering een massa-petitionnement aangeboden, bevattende de handteekeningen van 230.000 voorstanders van het Linggadjadi-accoord, maar ook tegenstanders hebben zich beijverd tal van handteekeningen te verzamelen. Genoemde vereeniging heeft verder 100.000 enblenen, voorstellende de brug tusschen Nederland en Indonesië in de verkoop gebracht met de bedoeling, dat de koopers door het dragen daarvan zouden demonstreeren voor aanvaarding der overeenkomst.

In het periodiek "Het laatste nieuws uit Indië", uitgegeven door de gelijknamige stichting te 's-Gravenhage, komt een oproep voor (door middel van een "ingezonden" en een inlegsel "Kleur bekennen in Oranje en Groen"), waarin het publiek wordt aangespoord zich te toeien met een combinatie van deze kleuren in den vorm van een strikje, cocarde enz., opdat dit worde een massale demonstratie voor het behoud van het Koninkrijk. Oranje symboliseert Nederland, groen Nederlandsch-Indië, den gordel van smaragd. De richting van genoemd periodiek is ge-

lijk aan die van de Stichting "Indië in Nood".

De uiterst linksche groepen geven ook critiek op de overeenkomst, omdat deze niet ver genoeg gaat. Van communistische zijde zal de actie worden voortgezet voor een 100 % vrijheid van de republiek, doch de leuze "Indië los van Nederland Nu" laat alleen de Revolutionnair-Communistische Partij nog steeds hooren. Wat de C.P.N. er van denkt, heeft Paul de Groot uiteengezet tijdens een conferentie der partij te Amsterdam, nl. dat het accoord in schijn zelfstandigheid geeft aan Indonesië, in werkelijkheid echter slavernij. "Volgens dit recept gaan ook de Engelsche Hooge Commissarissen in Indonesië te werk", - aldus geeft "De Waarheid" het betoog weer - "met buitengewone handigheid en een opmerkelijk vermogen om zich aan te passen en toch hun doeleinden veilig te stellen". Samenvattend is het oordeel der partij: zowel de Republiek als de Nederlandsche democratie moet het gewonnen punt, de erkenning der Republiek, incasseeren en er overigens strijd voor voeren, dat dit door de koloniale diehards niet weer te niet wordt gedaan.

De strijd moet worden voortgezet voor afschaffing van de beperking der zelfstandigheid van Indonesië op het gebied der buitenlandsche, militaire, economische en financiële politiek en voor terugtrekking van de Nederlandsche strijdkrachten uit Indonesië, zowel die te land als ter zee. En verder: versterking van de solidariteit der Nederlandsche arbeidersbeweging met de Indonesische Republiek.

De Revolutionnair-Communistische Partij kan in het geheel niet instemmen met het accoord, dat in feite zou beteekenen, dat de Indonesische Republiek aan de Nederlandsch imperialistische roovers wordt uitgeleverd en dat Sjahrir uit angst voor zijn eigen nassa de revolutie aan de imperialisten heeft uitgeleverd. De R.C.P. roept op tot een onverzoenlijken strijd voor de overwinning der Indonesische revolutie.

Ook naar het oordeel van "De Vlam", uitgave van de "Stichting De Vonk", gaat de overeenkomst niet ver genoeg. "Later zal men het in Nederland ongetwijfeld betreuren, dat men ook ditmaal weer uit de Indonesiërs gewrongen heeft, wat er uit te halen viel, enz..... dat men de Kroon van Oranje gekozen heeft boven de kroon der Vrijheid en der vrijwillige samenwerking". Ook in dit blad wordt critiek op Engeland geleverd, nl. dat de geallieerde waarnemer en beniddelaar er niet bij heeft gezeten als een philantroop.

"Niettemin : van Indonesisch standpunt bekeken is er veel gewonnen."

In één enkel opzicht naderen vele voor- en tegenstanders elkaar, nl. in hun gevoelens jegens Engeland. Wat er in dit opzicht leeft in Indonesische kringen h.t.l. is terug te vinden in het reeds op blz. 22 van het vorige maandoverzicht (no. 10) behandelde artikel in het blad "Indonesia", waarin - ook Nederland - gewaarschuwd werd voor de Britsche "nieuwe koloniale politiek";

Overeenkomstige meningen bestaan eveneens in de Republiek. Het blad "Merdeka" heeft bij vertrek van de Britsche troepen uit Indonesië terzake ook een waarschuwende stem laten hooren. Nochtans is op een openbare vergadering van "Nederland-Indonesië" te Amsterdam bij monde van Me.j. Poetiray blijk gegeven van tevredenheid over de overeenkomst, doch tevens heeft zij daar gewaarschuwd voor een vroegtijdig optimisme; Indonesië zou pas de eerste phase gewonnen hebben en wat bereikt is, zou slechts een basis zijn. Dit kan naar het voorkomt als de algemeene in Indonesische kringen heerschende meening worden beschouwd. In een artikel "ten afscheid" in "Indonesia" in verband met de repatriëring van een groep Indonesiërs, dat wat bekort en gewijzigd ook aan enkele bevriende bladen is toegezonden, leest men o.a.: "In de toekomst zal het er nog scherper om gaan of aan Indonesië werkelijk de vrijheid, waarop het recht heeft, gegund zal worden".

Het wantrouwen is kennelijk echter nog niet geheel verdwenen. "Als het den militairen niet zal gelukken deze basis te verwerpen, zullen zij trachten achter een masker een nieuw koloniaal bowind te vormen", aldus spreekster op vorenbedoelde vergadering, waar zij overigens nog een beroep deed op samenwerking tusschen democratisch Nederland en democratisch Indonesië.

De Indonesische predikant Soedarno, die in de maanden Juli en Augustus jl. in Indonesië vertoefde, voerde te Amersfoort het woord op een openbare vergadering van "Nederland-Indonesië", een pleidooi houdende voor de Republiek en de verzekering gevende, dat er geen sprake van is, dat d.t.l. in breeden kring haat tegen de Nederlanders zou bestaan.

Verder deelde hij mede, dat de Indonesische Christenen zich ook achter de Republiek hadden geschaard.

De aangehaalde redevoeringen onthulden echter niet, dat in de Republiek eveneens groote tegenstellingen bestaan en dat ook daar nog geen eenstemmigheid heerscht met betrekking tot het Linggadjati-accoord.

Berichten wijzen o.a. uit, dat de Partai Nasional Indonesia (P.N.I.) en ook de evenzeer belangrijke (Islamietische) organisatie Masjjeni, die steeds een oppositie tegen den republikeinschen Minister-President Sjahrir heeft gehandhaafd, de basis-overeenkomst hebben verworpen en voornemens zouden zijn over geheel Java een propaganda voor niet-aanvaarding te organiseren, ofschoon het republikeinsche Kabinet de overeenkomst reeds heeft aanvaard.

Masjjeni is wellicht bevreesd (geleid dan door godsdienstige motieven) voor te veel concessies aan Nederland. Voor zover is gebloken, heeft de oppositie tegen de Republiek onder de Indonesiërs h.t.l. (nog) geen weerklink gevonden.

Op enkelê openbare vergaderingen van de vereeniging "Nederland-Indonesië" heeft het woord gevoerd de sedert kort hier vertovende Mr. Oei Yong Tjoe, Chineesch advocaat te Soerabaja

(Nederlandsch onderdaan), die o.a. verklaarde, dat de Chineezzen het recht van het Indonesische volk op vrijmaking erkennen, maar dat het nog niet alleen kan regeeren.

Dit is, voor zover bekend de eerste keer, dat een Chinees zich op een openbare vergadering h.t.l. heeft uitgesproken over de Indonesische kwestie.

Noch onder de in Nederland studeerende Chineezzen, noch onder de reeds geruimen tijd in Nederland levende groep van Chinese handelaren en dergelijken (in meerderheid rechtstreeks uit China afkomstig) is belangstelling voor het gebeuren in Indonesië naar buiten waarneembaar. Als Oosterlingen en als Chineezzen koesteren zij uiteraard sympathie voor de vrijheidsidealen der Indonesiërs, maar zij, die uit China afkomstig zijn, blijven in de eerste plaats op het geboorteland geïntereerd en de Chineezzen, die in Indonesië leven en (ten deele) daar zelfs hun geboortegrond hebben, zijn nochtans weinig in de politiek geïnteresseerd. Evenwel liggen er in Indonesië ook voor hen gewichtige problemen, in de eerste plaats het z.g.n. Chinese minderheidsprobleem. In een artikel in "Indonesia" is deze aangelegenheid ter sprake gebracht en is daarin o.a. opgemerkt, dat de Chineezzen in Indonesië steeds als een aparte groep zijn blijven leven.

De medewerker van het dagblad "De Waarheid", met name M. Joeseof Moedalan, is naar Batavia vertrokken om het blad regelmatig verslag te doen over den loop der gebeurtenissen in Indonesië.

De aandacht is gevestigd op Moesa Hanzah, geboren te Palenbang, 4 November 1920, wonende Leidschekade 51 bov. te Amsterdam, die bekend staat als een zeer actief communist en die tracht personen, met wie hij in aanraking komt op een sluwe wijze zijn communistische denkbeelden op te dringen.

XV. VREEMDELINGEN IN DE MIJNSTREEK.

Joego-Slaviërs

De Joego-Slavische mijnwerkers in Limburg, waarvan het meereendeel zich achter de Tito-regering heeft geschaard, hebben op 3 December 1946 een delegatie naar hun vaderland gezonden, teneinde besprekingen te voeren over de vervoersgelegenheid voor hun landgenooten, die uit Nederland naar Joego-Slavië willen terugkeeren. Deze repatriëringsactie gaat uit van den Oudersteuningsbond van het Joego-Slavische Rode Kruis, welke bond eveneens aan de zijde der Tito-regering staat. Hoewel door de leden van de delegatie is medegedeeld, dat ongeveer 200 mijnwerkersgezinnen het voornemen hebben naar Joego-Slavië terug te keeren, kan worden aangenomen, dat slechts een klein deel dezer gezinnen zal repatriëeren.

De delegatie zal op 10 Januari 1947 in Nederland terugkeeren; de repatriëering zou in Maart 1947 een aanvang nemen.

Polen.

Zoals reeds eerder vermeld, hadden de Polen in Limburg zich vereenigd in twee groepen, nl. een groep, welke de nieuwe Poolse regering te Warschau erkent, (onder leiding van F. Walkowiak en T. Kowalski) en de groep, welke achter de Poolse Regering te Londen staat (onder leiding van J. Zarenba).

Later heeft ook Walkowiak, die tevens voorzitter is van den Bond van R.K. Poolse arbeiders in Nederland, zich met een groep achter de zgn. Londensche regering geplaatst. Er ontstond daarna weer een kleine groep onder leiding van F. Orpol, J. Brzeskot en T. Kowalski, welke de Regering te Warschau erkent en